

2022

DEVELOPMENT AND INNOVATION

SCIENTIFIC ONLINE JOURNAL

[https://sites.google.com/view/imxu/
peecrp:1070589](https://sites.google.com/view/imxu/peecrp:1070589)

ISHLAB CHIQRISH TA'LIMI VA UNING MAZMUNI

Turopov Abdulla Maxmasolayevich

Qashqadaryo viloyati Qamashi tumani

Qamashi pedagogika kolleji Ishlab chiqarish ta'limi bo'yicha director o'rinbosari

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7316448>

Annotatsiya: Maqolada kasb-hunar kolleji bitiruvchilarini kasbiy tayorgarliklarini oshirish uchun kerak bo'ladigan malaka, ko'nikma va ishlab chiqarish jarayoni bilan amaliyotni bevosita bog'lash haqida tushinchalar berib o'tilgan. Maqolada malaka talabi va ko'nikma tushinchalariga alohida to'xtalib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Kasbiy texnika, ishlab chiqarish, malaka, ko'nikma, nazariy ta'lim, ta'limning vazifasi.

Аннотация: В статье представлены сведения о квалификации, умениях и непосредственной связи практики с производственным процессом, необходимые для повышения профессиональной подготовки выпускников профессиональных колледжей. В статье основное внимание уделяется понятиям квалификационных требований и навыков.

Ключевые слова: Профессиональная техника, производство, квалификация, мастерство, теоретическое образование, задача обучения.

Abstract: The article provides insights into the qualifications, skills, and direct connection of practice with the production process needed to improve the vocational training of vocational college graduates. The article focuses on the concepts of qualification requirements and skills.

2022

DEVELOPMENT AND INNOVATION

SCIENTIFIC ONLINE JOURNAL

<https://sites.google.com/view/imxu/peecrp:1070589>

Keywords: Vocational technique, production, qualification, skill, theoretical education, task of education.

Ma'lumki, pedagogika fani asosida shakllanib, (didaktika) tashkil topgan yangi soha kasbiy pedagogika (kasbiy texnika) bo'lib, u asosan ishlab chiqarish ta'limi nazariyasi va amaliyoti bilan shug'ullanadi. Hozirgi paytda kasb-hunar o'quv muassasalarida malakali mutaxassislarni tayyorlash ikkita mustaqil qismdan iborat, ya'ni nazariy va ishlab chiqarish ta'limi. Kasb-hunar ta'lim o'quv muassasalari o'quv rejalarida nazariy va ishlab chiqarish ta'limi ko'zda tutilgan. Nazariy ta'limning vazifasi, mazmuni, usullari, tashkiliy shakllari o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, bitta maqsadga, ya'ni yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashga qaratiladi. Shuning uchun nazariy va ishlab chiqarish ta'limi o'quv muassasalaridagi o'quv jarayonining mustaqil, ammo o'zaro aloqador qismlari hisoblanadi. Ishlab chiqarish ta'limi bu aqliy, fizika faoliyat natijasida kasbiy bilim, malaka va ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayoni bo'lib, uning asosiy vazifasi - kelgusida malakali mutaxassis bo'lib yetishadigan o'quvchilarni muayyan kasb sohasida bevosita faoliyat ko'rsatishga tayyorlashdan, ya'ni bilimlarni amaliyotga tatbiq etishga o'rgatishdan, zarur kasb ko'nikmasi va malakasini shakllantirishdan iborat.

Malaka - o'quvchilarning mehnat jarayonidagi harakatni (yoki harakatlar majmuasi) muayyan sharoitda maqsadga muvofiq bo'lgan harakat usullaridan foydalanib va shu tufayli mehnatda ijobiy natijalarga erishib, ongli va to'g'ri bajarishga tayyor (qobiliyatli) bo'lishlaridir.

Ko'nikma - malakaning tarkibiy qismi bo'lib, harakatning ayrim qismlarini nihoyatda aniq, tez va maqsadga muvofiq tarzda o'z-o'zidan bajarish qobiliyatini

2022

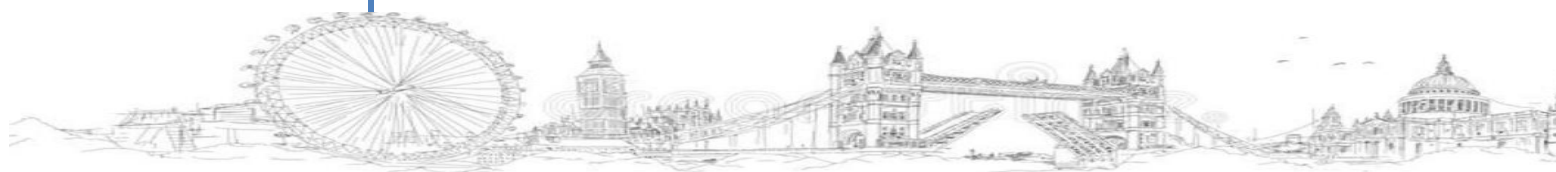
DEVELOPMENT AND INNOVATION

SCIENTIFIC ONLINE JOURNAL

<https://sites.google.com/view/imxu/peecrp:1070589>

ifodalaydi va bu narsa o'quvchilarda ko'p marta takrorlash - mashqlar natijasida yuzaga keladi. Ishlab chiqarish ta'limi - malakali mutaxassislar tayyorlash jarayonining g'oyat muhim tarkibiy qismi bo'lib, unga umumiy o'quv vaqtining katta qismi ajratiladi. O'quvchilarning ko'pchilik kasblar bo'yicha ishlab chiqarish ta'limi uchta asosiy bosqichga: a) o'quv ustaxonalarida, o'quv maydonlarida, o'quv laboratoriyalarida, bilim yurtining o'quv xo'jaliklaridagi ishlab chiqarish ta'limi; b) ishlab chiqarish sharoitlari (korxonalarda, qurilishlarda, xo'jaliklarda) ishlab chiqarish ta'limi; d) ishlab chiqarish tajribasiga bo'linadi. Har bir bosqich o'ziga xos maqsadga va o'quv jarayonida o'z o'rniga ega bo'lib, kasb xususiyatiga qarab, ular turli muddatli bo'ladi va u ishlab chiqarish ta'limi dasturi bilan belgilanadi. Kasb-hunar ta'limida o'quvchilarning ishlab chiqarish ta'limi jarayoni ishlab chiqarish ta'limi ustasi rahbarligida amalga oshiriladi.

Bu ustoz o'ziga birlashtirilgan guruhga bilim yurtidagi ta'limning boshidan oxirigacha rahbarlik qiladi. Ishlab chiqarish ta'limi jarayoni (o'quv jarayoni) deganda, o'qituvchi (ustoz) ning rahbarligidagi o'quvchilarning bilimlar, ko'nikmalar va malakalar tizimini ongli va mustahkam o'zlashtirishga, ularni hayotga tatbiq etish masalasini shakllantirishga, mustaqil fikr yuritishga, bilish qobiliyatlarini rivojlantirishga, aqliy va jismoniy mehnat madaniyatini egallashga qaratilgan izchil va o'zaro bog'liq harakatlarning majmui tushuniladi. O'quv jarayonining bir qismi hisoblangan ishlab chiqarish ta'limi uchun uning barcha umumiy qonuniyatlari ham xosdir. Ishlab chiqarish ta'limining o'ziga xos jihati avvalo shundan iboratki, bunda o'quv jarayoni o'quvchilarning unumli mehnati davomida amalga oshiriladi. Bu esa o'quv jarayonining o'ziga xosligini (uning mazmuni, o'quvchilarning o'quv faoliyati, ustozning ta'lim berish faoliyati, ta'lim

2022

DEVELOPMENT AND INNOVATION

SCIENTIFIC ONLINE JOURNAL

<https://sites.google.com/view/imxu/peecrp:1070589>

vositalari, ya'ni uning barcha asosiy tarkibiy qismlari) keltirib chiqaradi. Ishlab chiqarish ta'limining mazmuni tegishli kasb ixtisoslikdagi bo'lajak kichik mutaxassisning mehnat faoliyatini hamda malaka darajasini tahlil qilish asosida belgilanadi. Bunday tahlil shuni ko'rsatadiki, kichik mutaxassisning mehnat faoliyati kasbidan qat'i nazar quyidagi: ishlab chiqarish jarayonini rejalashtirish; tayyorgarlik; amalga oshirish; nazorat qilish; ishlab chiqarish jarayoniga xizmat ko'rsatish kabi vazifalarini o'z ichiga oladi. Ishlab chiqarish jarayonini rejalashtirish topshiriq bilan tanishishni, materiallarni, texnologiya jarayonlari, asboblarni, moslamalarni tanlashni, zarur hisoblash ishlarini, ishni ijro etish rejasini tuzishni o'z ichiga oladi. Ishlab chiqarish jarayoniga tayyorgarlik-materiallar, asboblarni, uskunalarni ishga taxt qilishdir. Ishlab chiqarish jarayonini amalga oshirish-qo'lda bajariladigan operatsiyalarni amalga oshirish, ishlayotgan uskunalarni boshqarish, apparatlar va qurilmalarda ro'y berayotgan texnologiya jarayonlarini sozlab turishdir. Ishlab chiqarish jarayonini nazorat qilish texnologiya jarayonining borishini, ishchining o'z faoliyati, uskunalarning ishi, mahsulot sifatini tekshirishni va baho berishni o'z ichiga oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. AX. Abdullaev, AK. Ametov. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi falsafasi, davlat ta'lim standartlarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. -T.: 2003.
2. AX. Abdullayev, Z. Dexkambayeva. "O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tayyorlov yo'nalishlari bo'yicha tarmoq ta'lim standartlarini ishlab chiqish" uslubiy qo'llanma. -T.: 2000.
3. A.X. Abdullayev, Z. Dexkambayeva. "O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tarmoq

2022

DEVELOPMENT AND INNOVATION

SCIENTIFIC ONLINE JOURNAL

<https://sites.google.com/view/imxu/peestp:1070589>

ta'lim standartlarini ekspert baholash" uslubiy qo'llanma. -T.: 2001.

4. Методический основы преподавания машиностроительных дисциплин-М: 1981.

5.V.A. Skakun, ishlab chiqarish ta'limi ustalari uchun qo'llanma-T.: 1995.

6. O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi standartlashtirish tizimini belgilovchi asosiy atama va ta'riflar. Kasb-hunar ta'limi 5-nashr 2001.

